

ปีใหม่กับนิทาน

นำเสนอเมื่อ : 29 ธ.ค. 2551

นิทานปีใหม่

สวัสดีปีใหม่ค่ะท่านผู้อ่านแรงบุญแรงกรรมทุกท่าน
ที่ผู้เขียนขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยดลบันดาลให้ท่านผู้อ่านทุกท่านมีความสุข ความเจริญก้าวหน้า มีสุขภาพกายใจที่สมบูรณ์
พร้อมที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีความหมายตลอดปีใหม่นี้ค่ะ

ช่วงปีใหม่นี้ เรามักจะได้ยินการพูดถึงสัญลักษณ์ของปีใหม่และปีเก่าที่ผ่านมา อย่างเช่น ปีระกา ปีจอ
ฯลฯ นั่นก็เป็นชื่อเรียกตามปีนักษัตร คำว่า “**นักษัตร**” มาจากภาษาสันสกฤตว่า “**นกษตร**” ออกเสียง นัก-สัต-ตระ
ตรงกับคำบาลีว่า “**นกขัตต**” ออกเสียงว่า นัก-ขัต-ตะ

คำว่า “**นักษัตร**” อาจหมายถึงกลุ่มดาวฤกษ์ก็ได้ จึงเป็นที่มาของคำว่า “**นักษัตรฤกษ์**”
ซึ่งก็คืองานรื่นเริงตามธรรมเนียมตามฤดูกาล

ส่วนอีกความหมายหนึ่งคือ ชื่อรอบเวลา กำหนดให้ 12 ปี เป็น 1 รอบ เรียกว่า 12 นักษัตร
โดยกำหนดให้มีสัตว์ต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายในปีนั้น ๆ
ซึ่งเป็นการขนานนามมาจากกลุ่มดาวประจำที่หรือดาวนักษัตรในท้องฟ้าที่มองเห็นตามจุดกลุ่มดาวเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ
เช่น หนู วัว เสือ ฯลฯ

สำหรับคนไทยเรานั้น จะเริ่มต้นปีนักษัตรใหม่ก็ต่อเมื่อถึงวันปีใหม่ไทยหรือวันสงกรานต์
ส่วนของคนจีนนั้นก็เริ่มต้นปีนักษัตรใหม่ในวันขึ้นปีใหม่จีนหรือวันตรุษจีนนั่นเอง
แต่เรามักเข้าใจว่าพอเปลี่ยนศักราชใหม่แล้ว ปีนักษัตรต้องเปลี่ยนตามด้วยทันที
อันนั้นเป็นการยึดหลักตามปฏิทินสากล

เมื่อมาดูว่าคนไทยใช้สัตว์ช่วยนับปีมานานแค่ไหน ก็ไม่มีหลักฐานชัดเจน
แต่มีจารึกในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 ดานที่ 3 และดานที่ 4 เกี่ยวกับปีมะโรง ปีกุน และปีมะแม
ซึ่งทำให้พอสรุปได้ว่า ไทยเราได้ใช้ปีนักษัตรมาไม่น้อยกว่า 700 ปีแล้ว

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงให้ความเห็นในการนำเอารูปสัตว์มาเป็นสัญลักษณ์แทนชื่อปีว่าน่าจะเพื่อให้สะดวกและ
จดจำได้ง่าย เพราะถ้าใช้ตัวอักษรอ่านและเขียน พอพบประเทศที่ใช้ไปก็จะมีใครเข้าใจ

ประเทศที่ใช้สิบสองนักษัตรนี้ไม่ได้มีแต่เพียงไทยเราเท่านั้น ยังมีประเทศอื่น ๆ
ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มเอเชียด้วยกัน ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี เขมร ลาว เวียดนาม ฯลฯ

ซึ่งตรงกันทั้งการลำดับปีก่อนหลัง ความหมายหรือสัตว์ประจำปี เพียงแต่เรียกหรือออกเสียงแตกต่างกันบ้าง เช่น มะโรงของจีนคือมังกร ปีเถาะของญี่ปุ่นคือแมว ปีกุน ของชาวลานนาคือช้าง (มาจากปีกุกคือกุกขร) ฯลฯ

และแน่นอนที่สุด เรื่องราวใหญ่ ๆ
อย่างสิบสองนักษัตรจะไม่มีตำนานหรือเรื่องให้เล่าขานความเป็นมาก็ใช่ที่
ผู้เขียนได้ลองดูข้อมูลเกี่ยวกับตำนานหรือนิทานสิบสองนักษัตรแล้วเห็นว่า มีแตกต่างกันหลายเวอร์ชันทีเดียว
บางเรื่องก็ใกล้เคียงและคล้ายกันมาก ต่างกันในรายละเอียดเล็กน้อยก็มี
ผู้เขียนจึงขอหยิบยกนิทานสิบสองนักษัตรมาเล่าสู่กันฟังสักสองเรื่อง

เรื่องที่หนึ่งนั้นเป็นเรื่องเล่าสั้น ๆ ว่า เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน
บรรดามนุษย์และสัตว์ต่างก็รีบรอนมาเฝ้าพระบรมศพ
มีสัตว์มากมายที่จะไปเฝ้าและพยายามวิ่งไปถึงพระบรมศพให้เร็วที่สุด วันนั้นเป็นตัวแรกที่วิ่งออกหน้าไปก่อน
แต่หนูซึ่งตัวเล็กกระฉิตรีดไถกระโดดอาศัยเกาะหลังวัวไปด้วย พอไปถึงที่ หนูก็กระโจนลงจากหลังวัวข้ามหัววัวไป
ทำให้หนูไปถึงสถานที่นั้นก่อน และเพื่อเป็นเกียรติประวัติ จึงได้ยกย่องให้เอาชื่อของหนูเป็นชื่อแรกของปี
ชื่อของวัวเป็นชื่อที่สองของปี จากนั้น ก็เป็นชื่อของสัตว์ที่มาตามลำดับ จนมาถึงหมูเป็นลำดับสุดท้าย
ซึ่งถือเป็นปีสุดท้ายในรอบนักษัตร

เรื่องที่สองนั้นเป็นนิทานจีน ก็เล่ากันมาว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว โลกนี้ยังไม่มีวิธีนับวัน นับเดือน
นับปี คนในโลกยังไม่มีใครรู้วันเดือนปี ไม่รู้จักอายุกัน ตอนนั้นเง็กเซียนฮ่องเต้เจ้าแห่งสวรรค์มีดำริว่า
ชีวิตคนเกี่ยวข้องกับสัตว์มากมาย หากจะใช้ชื่อสัตว์มาเป็นชื่อนับปีก็จะง่ายแก่การจดจำ

ท่านจึงคิดจะทำการคัดเลือกประเภทของสัตว์เพื่อมาตั้งชื่อปีอย่างยุติธรรม
จึงได้มีประกาศให้ทราบว่าจะมีการแข่งขันว่ายน้ำเพื่อคัดเลือกสัตว์แต่ละชนิดมาเป็นชื่อของปี จำนวน 12 ชื่อ
โดยจะตั้งชื่อตามลำดับ

สัตว์ต่าง ๆ ก็พากันตระเตรียมตนเองอย่างเต็มที่ ตอนนั้นหนุ่ยยังเป็นเพื่อนกับแมวอยู่
พอหนุ่ยรู้ว่าแมวจะไปแข่งขันด้วยก็วางแผนหลอกแมว บอกว่าวันรุ่งขึ้นที่จะมีการแข่งขันสัตว์โลกนั้น
พี่แมวไม่ต้องห่วง พี่แมวนอนรออยู่ที่บ้านเถอะ หนูจะมาปลุกเอง แล้วเราจะเดินทางไปด้วยกัน เขารอบพร้อมกัน

แมวก็นึกเล้าใจคิดว่าหนุ่ยเป็นเพื่อนที่ดีเห็นแมวชอบนอนหลับ ก็เลยจะไปแข่งขันไม่ทันเลยจะมาปลุก
ไม่ได้รู้เลยว่าถูกหนุ่ยหักหลังซะแล้ว พอวันรุ่งขึ้นที่เป็นวันแข่งขัน หนูไม่มาปลุก
แมวก็นึกไม่ได้ไปเข้าร่วมแข่งขันด้วย เพราะเอาแต่นอนเพลิน

หนูหลอกแมวแล้ว ก็รอจนฟ้าสว่างไม่ยอมนอน พอถึงวันแข่งขันซึ่งเง็กเซียนฮ่องเต้ให้สัญญาณ
หนุ่ยก็รีบออกวิ่งทันที แต่มาจนแต้มเมื่อมาถึงริมฝั่งแม่น้ำ เพราะมันว่ายน้ำไม่เก่ง นำไหลเซียวด้วย ไม่รู้จะทำยังไง
เห็นวัวมาถึงก็ไปบอกวัวว่าให้ช่วยพาข้ามน้ำไปด้วยเถอะ ถาถึงเส้นชัยแล้วจะสละตำแหน่งให้วัว

วัวสงสารหนู ก็เลยให้หนุ่ยขี่หัวข้ามแม่น้ำไปด้วยกัน ครั้นพอไปถึงอีกฝั่งหนึ่ง
หนุ่ยก็ลงจากหัววัววิ่งพรวดพราดถึงเส้นชัยก่อนวัว
เง็กเซียนฮ่องเต้จึงต้องตัดสินให้หนูเป็นผู้ชนะเพราะมันมาถึงก่อนตามกติกา ปีแรกนี้จึงเป็นปีหนูเรียกว่าปีชวด
วัวมาถึงเป็นอันดับที่สอง เราจึงเรียกปีที่สองซึ่งเป็นปีวัวว่าปีฉลู

ส่วนเสือนี่แม้จะได้เปรียบสัตว์อื่นเพราะเป็นพญาแห่งสัตว์ป่า มีกำลังแข็งแรง ฝีมือดี แต่ถึงมาถึงเป็นลำดับที่สามเพราะมีตัวแตรึงแก้มเหงและจับสัตว์เล็ก ๆ กินตามทางเรื่อยมา เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

ส่วนกระต่ายแม้จะกระโดดได้คล่องแคล่วว่องไว แต่ที่มาช้าเพราะกลัวเสือจะจับกิน ก็เลยต้องหลบไปหลบมาอยู่หลังเสือน้อยอย่างระมัดระวัง จึงมาถึงเป็นอันดับที่สี่ เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

มังกรหรืองูใหญ่เป็นสัตว์ที่เก่งสุด เหนือเหนือโจนทะยานในเมฆหมอก ว่ายน้ำก็เก่ง เจิกเขียนอุ้งเตเห็นมันได้เปรียบสัตว์อื่น เกรงไม่ยุติธรรม จึงมีคำสั่งให้มังกรหรืองูใหญ่ไปทำหน้าที่โปรยฝนที่มณฑลเจียงตงก่อน แล้วจึงมาแข่งขัน จึงทำให้มังกรมาถึงล่าช้าเล็กน้อยได้เป็นอันดับที่ห้า เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

งูเล็กนั้น แรก ๆ ก็ว่าจะไม่กระโดดเข้าสนามแข่งหรอก แต่ถูกเย้ยหยันจากลิงว่าต่อให้เลยจนสิ้นหลังหัก ก็สู้ใครไม่ได้หรอก รอให้มีขาออกก่อนแล้วค่อยไปแข่งดีกว่า งูเล็กเมื่อได้ฟังดังนั้นก็เกิดความฮึกเหิมเลื้อยอย่างรวดเร็วจนนำหน้าลิงไป เขาเสนอชัยเป็นอันดับที่หก เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

ส่วนม้าแม้เป็นสัตว์ที่วิ่งเร็ว แต่ใจร้อน หลับหูหลับตาวิ่งจนหลงทาง กว่าจะมาตามเส้นทางที่เขากำหนดก็เสียเวลาไปมาก จึงมาถึงเป็นอันดับที่เจ็ด เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

แพะนี้เข้าแข่งขันอย่างซื่อสัตย์จริงจัง ก้มหน้าก้มตาวิ่งเพื่อฝึกฝนความอดทนของตนเอง ไม่ได้คิดแข่งขันกับใครเพื่อเอาชื่อเสียง เวลาวิ่งไปก็ยิ้มไป เขาเสนอชัยเป็นอันดับที่แปด เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

แต่เจ้าลิงที่มีตัวแตรึงแก้มเหงและเล่นซุกซน หอยก๊อ ล้อ รังแกผู้อื่น วิ่งขวางทางบ้าง มีตัวแตรึงแก้มเหงทั้งกวาดตัวหนึ่งว่าคาญเจ้าลิงเจ้าจะเจ้านี้มาก ถึงกับยอมออกจากสนามแข่งขันไป แต่ลิงนี้ขนาดมันซุกซนเที่ยวยุ่งเรื่องชาวบ้านเขามันยังเข้ามาติดอันดับที่เก้า เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

เจ้าไก่เป็นสัตว์ปีกก็เข้าแข่งขันกับเขาด้วย มันบินก็ไม่เก่ง ว่ายน้ำก็ไม่ค่อยได้ พอมาถึงแม่น้ำ มันก็อาศัยเกาะขอนไม้ท่อนหนึ่งลอยเคลื่อนตามผู้อื่นไป เรียกว่ายังมีความฉลาดเฉลียวอยู่พอสมควร กระนั้นก็มาถึงเสนอชัยเป็นอันดับที่สิบ เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

ส่วนหมานั้นชอบเล่นสนุกสนาน ตอนวิ่งมาก็ทำเวลาได้ดี แต่พอมาเห็นน้ำก็มัวเพลินมุดน้ำเล่นไปมา รู้ตัวอีกทีก็เห็นคู่แข่งเขาวิ่งไปไกลแล้ว มันมาถึงเสนอชัยเป็นอันดับที่สิบเอ็ด เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

เมื่อมาถึงหมู หมูเอาแต่กินกับนอนไม่สนใจการแข่งขัน จนเที่ยงแล้วมันยังนอนไม่ลุก พอได้ยินเสียงเขาแข่งขันกันก็ยิ่งทำท่าซุกซน ครั้นพอได้ยินเสียงดังมาก ๆ คลายกับกำลังแย่งอาหารกัน เห็นสัตว์วิ่งไล่กันไป เพราะความอยากกินนี่ละ มันก็เลยรีบวิ่งอย่างรวดเร็ว ตามสัตว์อื่น ๆ ไปถึงเสนอชัยได้อย่างไม่น่าเชื่อ คำแรกที่หมูไปถึงเสนอชัยมันถามเพื่อน ๆ ว่ามีอะไรอร่อย ๆ ให้กินหรือ เวลานั้นมันจึงได้รู้ว่าที่เขาวิ่งกันมาเพราะเขาแข่งขันกัน มันมาถึงเสนอชัยนับเป็นอันดับที่สิบสอง ตัวสุดท้ายพอดี เราเรียกปีศาจว่าปีศาจ

ส่วนแมวที่ถูกหนูหลอกก็โมโหที่ถูกหักหลัง
ตั้งแต่นั้นมามันจึงตั้งตัวเป็นศัตรูกับหนูมาโดยตลอดเป็นคู่กัดกันมาจนทุกวันนี้ และว่ากันว่าที่แมวชอบเอามืออุหน่า
ก็เพื่อไม่ให้มันรู้สึกง่วงนอนนั่นเอง ถ้าหนูไม่โชเล่หเพทุบายกับแมวแล้วละก็
บางทีเราก็คงจะมีปีแมวอยู่ในปีนักษัตรกันแล้ว

ในเชิงของโหราศาสตร์
สิบสองนักษัตรนี้ถูกนำมาเป็นส่วนประกอบหนึ่งในด้านพยากรณ์ศาสตร์ทั้งในตำราไทยและจีน
โดยนักโหราศาสตร์จีนโบราณค่อย ๆ สังเกตเห็นว่า เหตุการณ์บนโลกมักจะมีแนวโน้มไปตามวิถีโคจร 12 ปี
และคนที่เกิดในปีเดียวกันก็มักจะมีอุปนิสัยพื้นฐานบางอย่างใกล้เคียงกัน

เมื่อเรื่องเหล่านี้ได้รับการยืนยันเนิ่นนานเข้า
จึงมีการตั้งชื่อเรียกแต่ละปีโดยใช้สัตว์ที่มีลักษณะเด่นใกล้เคียงกับคุณสมบัติของคนในแต่ละปีมากที่สุดมาเป็นสัญลักษณ์
ดังนั้น ในปัจจุบันจึงเชื่อกันว่าพวกเราแต่ละคนจะต้องมีลักษณะเด่นประจำตัวตามปีเกิด เช่น อาจเป็นหนู วัว
เสือ กระต่าย งูใหญ่ งูเล็ก มา แพะ ลิง ไก่ หมา หรือหมู ก็เป็นได้

แม้ว่านิทานสิบสองนักษัตรที่เล่ามาจะไม่ใช่ว่าเรื่องแปลกใหม่เพราะมีเล่ากันไว้ในหลายที่แล้วก็ตาม
แต่ถือเสียว่าเป็นการเล่านิทานสนุก ๆ ประเดิมปีใหม่นี้ก็แล้วกันละ

แต่ถ้าคุณผู้อ่านนี้ก็อยากสนุกมากกว่าการอ่านนิทานสิบสองนักษัตรข้างต้นแล้ว
ลองหาคำพยากรณ์ที่มีอยู่ดาษดื่นในท้องตลาดบ้านเรามาลองเปรียบเทียบกับปีเกิดของคุณดูก็ได้
ดูว่าลักษณะเด่นของคุณเป็นไปตามที่โหราจารย์ว่าไว้หรือไม่ ไม่ได้ให้เชื่อหรือมกมาย
เพียงแต่อยากให้คุณสถิติเขาว่าไว้อย่างไร ที่จริงแล้วเรามีลักษณะตามนั้นหรือไม่
ขอเดาขอเดาในตัวเองเป็นอย่างไร

ผู้เขียนเห็นว่านี่เป็นวิธีการหนึ่งในการสำรวจตนเองอย่างสนุกและง่าย ๆ
มีอะไรพอที่จะปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาตนเองได้
ก็จะได้ตั้งเข็มทิศวางแผนชีวิตเพื่อพัฒนาร่างกายและจิตใจตั้งแต่ต้นปีละ.